

Гендер як навчальна дисципліна

Лекція 2

План.

1. **Методологічні засади гендерної теорії.**
2. **Міждисциплінарний характер гендерних досліджень.**
3. **Метод гендерного аналізу.**

Рекомендована література:

Основи теорії гендеру: Навчальний посібник.

Київ : «К.І.С.», 2004. 536 с.

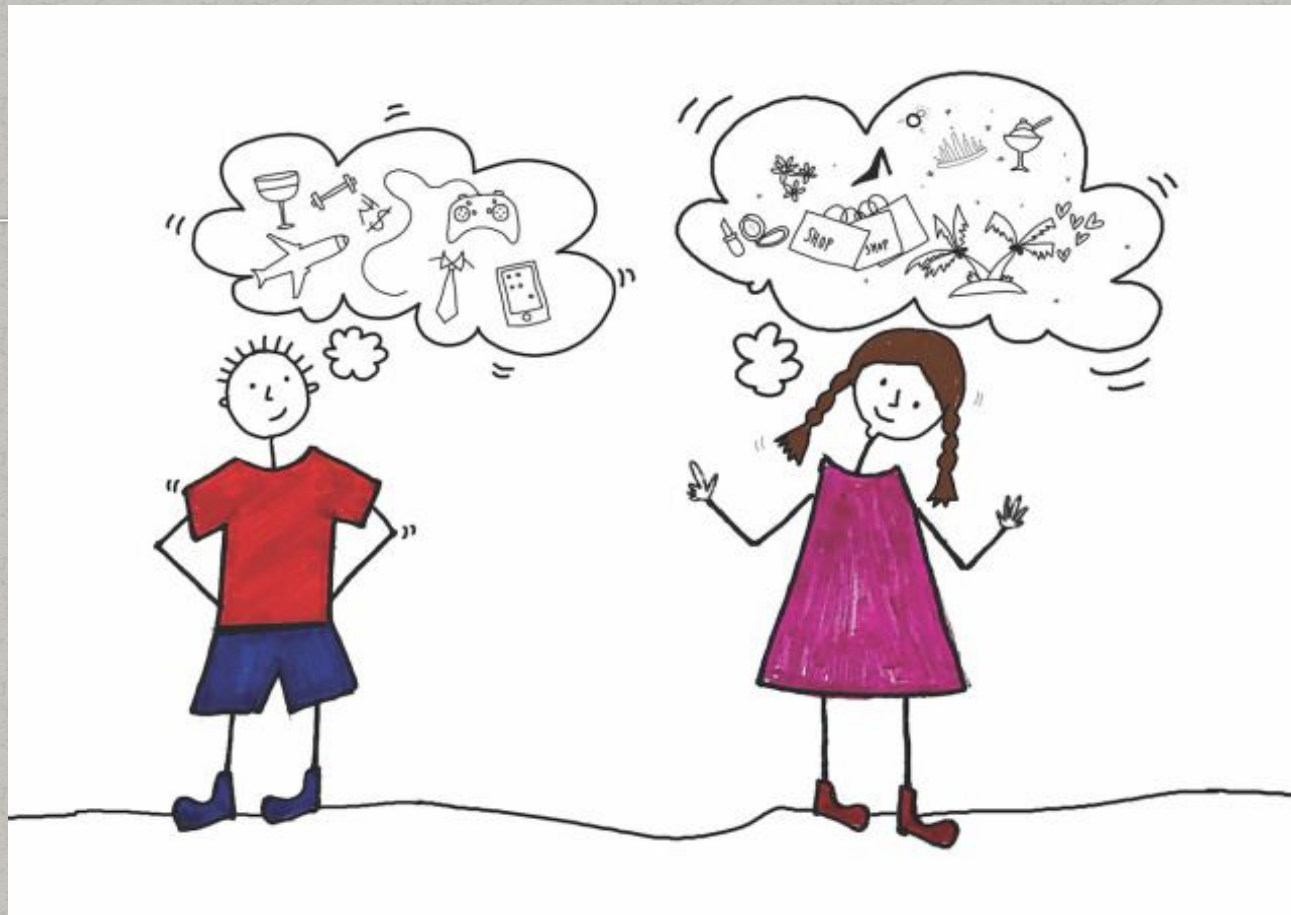
http://gender.at.ua/ld/1/186_osnovy_teorii_g.pdf

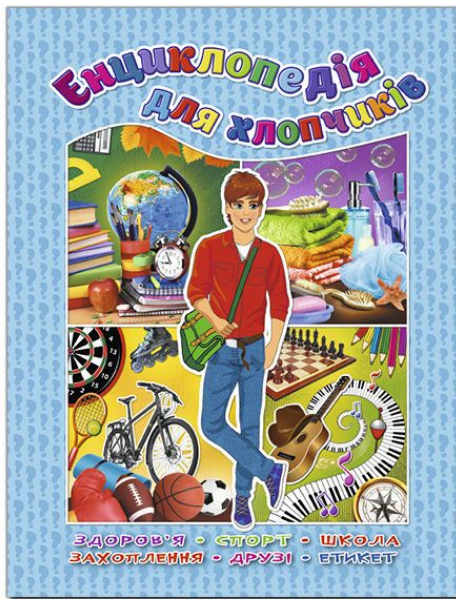
Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик

стереотипам. Київ: Основи, 2017. С.20-22.

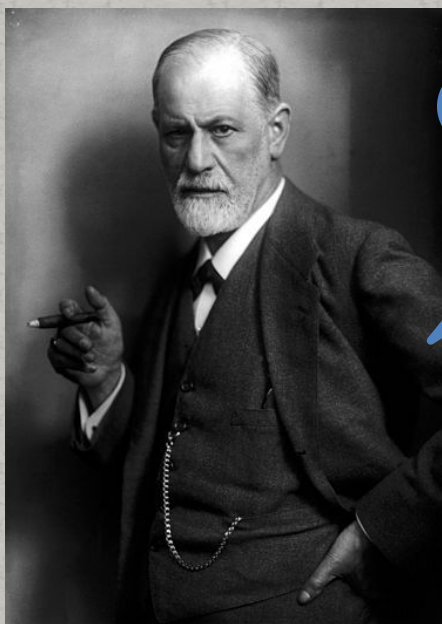


Найбільша методологічна помилка — ототожнення гендерного підходу із статево-рольовим: кожній статі відповідає «своя» роль, яку повинні виконувати чоловік або жінка.

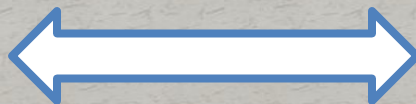




Гендерна теорія – це критичний підхід, який заперечує винятковість біологічного. Біологічні відмінності між чоловіками і жінками не заперечується, але вони не можуть бути єдино можливими для пояснення гендерних ролей.



З.Фройд:
“Анатомія – це
доля”



Симона де Бовуар:
“Жінкою не
народжуються –
жінкою стають”

Ми приходимо у світ, де вже існують певні очікування до наших ролей та сценаріїв поведінки.

У процесі виховання (соціалізації) людина навчається “правильним” ролям, які відповідають традиційним уявленням про маскулінність та фемінність.



**ЯК ГРАЮТЬСЯ
ДІВЧАТКА**



**ЯК ГРАЮТЬСЯ
ХЛОПЧИКИ**



СУЧАСНА ГЕНДЕРНА ТЕОРІЯ

СИСТЕМА НАУКОВИХ ПОГЛЯДІВ НА ВІДНОСИНИ Й СТАТУС ЖІНКИ Й ЧОЛОВІКА

Вивчення ролі жінок і чоловіків як суб'єктів соціального світотворення, їх світобачення й потенційних можливостей у перетворенні соціальних відносин та їх упорядкованості

Вивчення об'єктивних соціальних, економічних, політичних та культурних умов, що породжують, зумовлюють і відтворюють нерівність статей

Осмислення сучасної ролі жінки й чоловіка, їх позицій, формування методів їх соціального урівняння, входження жінки в чоловічо-домінантну систему

Критика й перетворення сучасного національного й світового порядку, пошук нових форм упорядкування всіх соціальних відносин в інтересах жінки й чоловіка як рівноправних

Основні ідеї гендерних студій:

1. Гендерні відносини – це відносини влади. Гендер – базова ідентичність. Гендеру навчаються, він конструюється протягом усього життя.
2. Гендерна нерівність передбачає нерівномірний розподіл основних ресурсів.
3. Жінки і чоловіки різні у середині своїх гетерогенних груп.
4. Гендерні відносини змінюються із часом, ситуацією.
5. Гендерну нерівність можливо подолати шляхом боротьби за рівні права і можливості.

Джерела гендерної теорії

Філософія

Соціологія

Політологія

Історія

Право

Економіка

Література

Психологія

Біологія

Медицина

Предмет гендерної теорії

Система знань

Гендерна система суспільства

Гендерні практики




Гендер як система знань



Комплекс соціально-
філософських,
соціологічних,
політологічних,
психологічних,
культурологічних та ін.
теорій про чоловічу і жіночу
ідентичність та суб'
єктивність

Гендерна система
суспільства



Сукупність взаємопов'язаних
інститутів та організацій


Будуються відносини
між жінкою та
чоловіком,
ставлення
суспільства до
проблем статі

Формується реальна
нерівність або
рівність

Здійснюються
завоювання,
утвердження й
гарантії прав,
свобод і обов'язків
статей

Забезпечуються
реальні можливості їх
самореалізації

Гендер як система
практики



Усі форми практичної діяльності
з гендерних перетворень

Практика
емансипаціоналізму

Участь обох статей
як рівних у прийнятті
рішень, формуванні
гендерних стратегій і
політик

Творення
гендерного права

Міждисциплінарність



Методи гендерних досліджень

теоретичний

історико-
генетичний

соціально-
психологічний

соціологічний

статистичний

емпіричний

прогностичний

Теоретичний метод



Пов'язує сукупність знань у концептуальне бачення проблеми.

Передбачає впорядкування знань про гендер на принципах логічної вибудови цілісної концепції та визначення місця цих знань в системі суспільствознавчих наук.

Історико- генетичний метод



Розширює ракурс розуміння ієрархії влади,
функціонування власності та пов'язаних з ними
історичними атрибутами



ЖІНКИ

ЦЕНТРАЛЬНОЇ
ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ
У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ:

ГЕНДЕРНА СПЕЦИФІКА ДОСВІДУ
В ЧАСИ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА



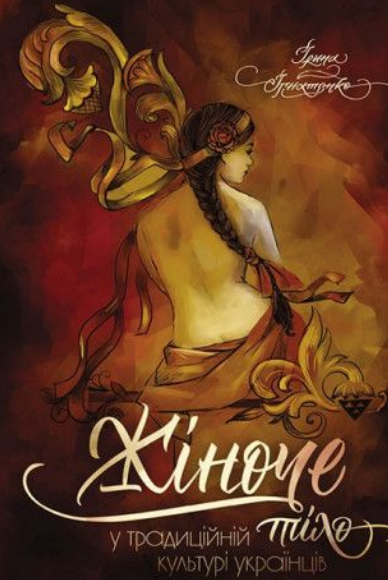
ОКСАНА КІСЬ

ЖІНКА



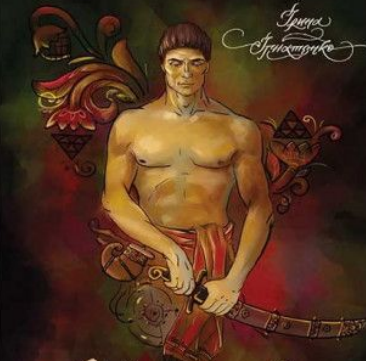
ОКСАНА КІСЬ. ЖІНКА В ТРАДИЦІЙНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

В ТРАДИЦІЙНІЙ
УКРАЇНСЬКІЙ
КУЛЬТУРІ



Жіноче
у традиційній
культурі українців

ІНСТИТУТ
НАСИЛЬСТВА
У ДОСЛІДЖЕННІ
YAKABOO.UA



Молодиче
у традиційній
культурі українців

ІНСТИТУТ
НАСИЛЬСТВА
У ДОСЛІДЖЕННІ
YAKABOO.UA

Соціально- психологічний метод



Вивчення соціально конструйованих жіночих і чоловічих ролей, відносин та ідентичностей, статевих особливостей, психологічних характеристик

Соціологічний метод



Дає змогу визначати будь-які гендерні параметри,
співвідносити їх з іншими соціальними
характеристиками

Статистичний метод




Передбачає уведення й застосування показників, які відбивають ступінь справедливості розподілу та користування національними благами з урахуванням гендерного чинника

Емпіричний метод



Розкриває позитивний і негативний досвід гендерної діяльності. Дає уявлення про реальні історичні зміни

Прогностичний метод



Зумовлений необхідністю давати відповіді на питання, що визначили б перспективу гендерного розвитку

Гендерний аналіз



- процедура оцінки різних впливів на жінок та чоловіків з боку державних та недержавних програм, законодавства, політичного курсу
- збір інформації та розуміння гендерних тенденцій в економіці і суспільстві,
- використання набутих знань для виявлення потенційних проблем та пошуку їх вирішення

Сутність гендерного аналізу – у повному розкритті будь-яких наслідків для обох статей.

Приклади гендерного аналізу:

- ✓ чоловіки мають більш високі прибутки у порівнянні з жінками
- ✓ жінки перебувають у невивідному становищі через неадекватну оцінку суспільством соціальної ролі жінок
- ✓ невивідне становище чоловіків через ранню смертність чоловіків
- ✓ невивідне становище чоловіків внаслідок гендерних упереджень – залишення дитини під час розлучення з матір'ю